

שהוא כ"ה, אם רצו הבעלים ליתן שלשים ואחד, דהיינו עשרים ושש כפי שיעור קרן שהעלה השני, ועוד חומש מקרן שלהם ודינר, [נוסף], הבעלים קודמין. ואם לאו שלא רצו כלל לפדות, אין כופים אותם, ואומר לו לזה שאמר בעשרים ושש: הגעתיך [הרי היא שלך]! הואיל ואין השני פוחת ממה שרצו הבעלים ליתן עם החומש.

גמרא:

אמר רב חסדא: זה ששנינו במשנה שאם חזר בו זה שאמר שנותן חמשים, ממשכנים מנכסיו עשר בלבד, לא שנו אלא שבן ארבעים עומד במקומו, ולא חזר בו ממה שהסכים לפדוה בארבעים! אבל אם אין בן ארבעים עומד במקומו, שחזר בו אף הוא, והרי ההקדש מוכרו לבן שלשים, משלשין מחלקים את כל הפסד כ' הסלעים שמפסיד ההקדש ביניהם, באופן: שבן החמשים נותן ט"ו⁽¹¹⁾ סלעים, ובן הארבעים ה' סלעים, והטעם: שאותן י' סלעים היתירים על המ' סלעים, שלא נתחייב ליתנם

בעשרים: הרי היא שלי בעשרים ושתים [שהוא פחות מכ"ה של בעלים], הבעלים נותנין על כרחן עשרים ושבע, שהם: כ"ב שהעלה השני, וחומש על מה שאמרו הבעלים מתחלה.

ואם אמר אחד: בעשרים ושלש, הבעלים נותנין עשרים ושמונה, כ"ג לקרן וה' לחומש.

ואם אמר אחד: בעשרים וארבע, הבעלים נותנין עשרים ותשע.

ואם אמר אחד: בעשרים וחמש, הבעלים נותנין שלשים⁽¹⁰⁾, ומתפרש בגמרא טעם דין זה.

והטעם בכל משנתנו: שאין מוסיפין הבעלים חומש על עלויו של זה בשיעור הקרן יותר ממה שאמרו הבעלים לתת כקרן, אבל קרן עצמה חייבים לתת כמותו.

ואם אמר אחד: הרי היא שלי בעשרים ושש, ומוסיף בפדיונו על קרן וחומש של הבעלים

הבעלים לומר שהוא יתן רק את החומש להקדש, והאחר יתן את הקרן כפי שאמר. שאם לא כך הרי יש חשש שתמיד כשהבעלים יבואו לפדות יציעו אחרים סתם מחיר גבוה יותר כדי לחייב את הבעלים לפדות ביותר, שהרי כופים את הבעלים לפדות מפני שמוסיפים חומש, אך אם יוכלו הבעלים לתת את החומש בלבד והאחר יצטרך לפדות במחיר שאמר, שוב אין חשש שיעלו סתם את המחיר.

11. זוהי דעת רש"י. אך הרמב"ם [פ"ח מערכין ה"ד] מפרש שכל אלו שחזרו בהם מחלקים

ואף על פי שהבעלים מוסיפים על זה חומש אין זה מועיל לתקן את הגזל, כי החומש אינו מעיקר הפדיון, ואם כן, נמצא שהפדיון היה בפחות ממה שאמר השני.

והסתפק השפת אמת, אם מותר לבעלים להביא בחשבון שיוסיפו את החומש ולומר בגלל זה פחות עבור הקרן, ונטה השפת אמת לומר, שאסור לעשות כך, כי החומש איננו מגוף הפדיון, וצריכים לעשות את גוף הפדיון במחיר הנכון.

10. כתב הרש"ש, שבכל האופנים האלו יכול